

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1644

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *de gedwongen verhuizingen van de Ngöbe-stam vanwege de bouw van de Barro Blanco dam in Panama* (ingezonden 27 februari 2014).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 7 april 2014).

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de Urgent Appeal on the Imminent Forced Eviction of Indigenous Ngöbe families due to Barro Blanco Dam in Panama? Zo ja, wat is uw reactie op het appel?¹

Antwoord 1

Ja. Ik onderstreep het belang dat alle betrokkenen serieus genomen moeten worden in het consultatieproces. Ik betreur dan ook dat de situatie nog steeds niet naar tevredenheid van alle betrokkenen is opgelost.

Vraag 2

Wat is uw reactie op het feit dat de Autoridad Nacional de los Servicios Públicos de Panamá (ASEP) op 7 februari jl. aan 7 families een brief heeft gestuurd, met daarin het bericht dat de projectontwikkelaar GENISA geautoriseerd is om hun leefomgeving te betreden? ²

Antwoord 2

In de brief van ASEP over de verleende toegang aan Genisa tot de eigendommen van de Ngöbe is onvoldoende naar voren gebracht dat het ging om toegang teneinde taxatie van de waarde van de gronden en onroerende goederen mogelijk te maken. Als onderdeel van de onteigeningsprocedure is toegang noodzakelijk om op basis van taxatie een rechtvaardige vergoeding vast te stellen. Ik vind dat de communicatie door ASEP tekort is geschoten. FMO adviseert Genisa hoe zij ASEP in het vervolg bij kan staan om een heldere communicatie richting alle betrokkenen tot stand te brengen.

¹ Urgent Appeal on the Imminent Forced Eviction of Indigenous Ngöbe families due to Barro Blanco Dam in Panama (oproep van diverse NGO's).

² Urgent Appeal on the Imminent Forced Eviction of Indigenous Ngöbe families due to Barro Blanco Dam in Panama (oproep van diverse NGO's).

Vraag 3

Deelt u de bevinding van de Urgent Appeal dat Nederland en Duitsland niet aan hun internationale mensenrechtenverplichtingen voldoen, omdat hun ontwikkelingsbanken bijdragen aan het Barro Blanco project?

Antwoord 3

Nee. In lijn met de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen heeft FMO voorafgaand aan het besluit tot investeringen in het Barro Blanco project een «due diligence» uitgevoerd, waarin ook mensenrechten zijn meegenomen. Inmiddels gaat FMO nog verder en heeft ze in consultatie met de NGO's Both Ends, Oxfam, Amnesty International, CIEL en SOMO per januari 2014 een uitgebreid en onafhankelijk klachtenmechanisme ingevoerd. Zie ook mijn antwoord op vraag 8.

Vraag 4

Hoe valt het feit dat de Ngöbe hun «Free prior and Informed consent» nooit aan het project hebben gegeven, te rijmen met uw mensenrechtenbeleid, waarin onder meer het Ruggie beleidskader een belangrijke rol speelt?

Antwoord 4

Conform de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, waarin met hulp van Ruggie de voor bedrijven relevante aanbevelingen uit zijn beleidskader zijn opgenomen, heeft FMO zich op de hoogte gesteld van de specifieke gevolgen van haar investering voor de mensenrechten. Belanghebbenden zijn in het consultatieproces betrokken. Desalniettemin geeft een aantal leden van de Ngöbe-stam aan dat er onvoldoende naar hen geluisterd is en dat ze zich niet vertegenwoordigd voelen door de vertegenwoordigers die bij het consultatieproces betrokken waren. Tijdens mijn bezoek aan Panama in juni 2013 heb ik geconstateerd dat UNDP en de RK kerk gesprekken hebben gefaciliteerd tussen de Ngöbe, Genisa en de Panamese overheid. Tevens heeft een ronde tafel conferentie plaatsgevonden. Uit het rapport van UNDP blijkt dat de afgelopen jaren veel overleg is geweest met de Ngöbe over de effecten van de stuwdam. Ik vind dat alle standpunten serieus genomen moeten worden en betreur daarom dat een aantal leden van de Ngöbe-stam niet tevreden is over de uitkomst van de consultaties.

Vraag 5

Bent u bereid om de financiering van de Barro Blanco dam stil te leggen, totdat de Ngöbe hun «Free prior and Informed consent» aan het project hebben gegeven?

Antwoord 5

Nee. FMO werkt conform het IMVO kader, gebaseerd op de OESO Richtlijnen en IFC. De Nederlandse ambassade in Panama houdt mij ook op de hoogte van ontwikkelingen in het lokale proces van consultatie en onderhandelingen en ik houd hierover nauw contact met FMO.

Vraag 6

Onderschrijft u de uitspraak van voormalig Staatssecretaris Ben Knapen, die in antwoord op eerdere vragen over de Barro Blanco dam aangaf dat de Staat als aandeelhouder niet betrokken wordt bij individuele investeringsbeslissingen, maar dat dit een zaak van de Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) zelf is? Zo nee, kunt u dit toelichten? Zo ja, overweegt u op basis van de recente ontwikkelingen daar verandering in te brengen?³

Antwoord 6

Ik onderschrijf de eerder gedane uitspraken hierover. Het verstrekken van financiering voor projecten in ontwikkelingslanden past in de normale, operationele bedrijfsactiviteiten van FMO. Ik zie er op toe dat FMO alle relevante standaarden naleeft en ik houd hierover nauw contact met de bank.

³ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2012–2013, nr. 455.

Vraag 7

Bent u bereid om, gezien de recente ontwikkelingen, een openbaringsbeleid voor FMO, zoals de International Finance Corporation (IFC) en OPIC (het Amerikaanse Development Finance Institute) hanteren, te heroverwegen? Zo nee, wat is de reden dat de twee financiële instituties waarvan Nederland aandeelhouder is en die een vergelijkbaar mandaat hebben (IFC en FMO), een ander beleid toepassen?

Antwoord 7

Ik stimuleer FMO om in externe verslaggeving transparant te rapporteren over belangrijke risico's, deze zoveel mogelijk te kwantificeren en getroffen beheersmaatregelen toe te lichten. Op de website van FMO staat een uitgebreide beschrijving van haar «policies and procedures» waar minimaal aan voldaan moet zijn om een investeringsvoorstel goed te keuren. Ook de nieuwe projecten worden op deze site gepubliceerd. Per investering wordt een samenvatting gegeven van overwegingen om tot investeren over te gaan en worden de belangrijkste investeringskenmerken weergegeven. In aanvulling op de initiatieven, die FMO in de afgelopen jaren heeft genomen, werkt FMO voortdurend aan een verdere verbetering van de transparantie waarbij de belangen van en de risico's voor klanten zorgvuldig worden mee gewogen. Het beleid van IFC en andere multi- en bilaterale financieringsinstellingen dient daarbij als voorbeeld.

Vraag 8

Deelt u de mening dat de «human rights impact assessments» bij FMO en andere Nederlandse fondsen, zoals het Dutch Good Growth Fund (DGGF), een standaard onderdeel van het «due diligence» beleid zouden moeten zijn?

Antwoord 8

Ja. Voor alle financieringsvoorstellen beoordeelt FMO tijdens een «risk-based due diligence» in hoeverre ze voldoen aan de OESO richtlijnen en de IFC-Performance Standards. Voor de hoge-risico-categorie voert FMO daarnaast een uitgebreide analyse uit om te bepalen welke aspecten verbeterd moeten worden. In deze «due diligence» worden de volgende aspecten meegenomen: arbeidsomstandigheden, risico's van omkoping, milieubelasting en aantasting biodiversiteit, consumentenbelangen, landrechten en herhuisvesting, gender, betrokkenheid van inheemse en lokale bevolking en cultureel erfgoed. Op basis van deze analyse stelt FMO in samenwerking met de cliënt een eventueel verbetertraject op en legt deze vast in een concreet en meetbaar actieplan. Dit actieplan maakt onderdeel van het financieringscontract. Voor de uitvoering van het DGGF wordt de zelfde lijn gehanteerd.